

ter se s tem postavlja v vrsto borcev za naše pravice.

Verujem, da se bodo kmalu socialne razmere učitelja pripravnikarja izboljšale, da bomo vsi dobili stalnost in s tem utrjen položaj, če bomo delali po načelu: eden za vse in vsi za enega! Zato apeliram na vse učitelje pripravnike in druge mlajše tovariše, da gremo

† Tovarišu Dragotinu Česniku v spomin

Zopet je légal v hladni grob tovariš, učitelj iz preteklih starejših dobe. Iz dobe, ko se je bilo treba zelo boriti za vsak najmanjši napredek šole in pouka, a še bolj za učiteljske pravice, priznanja za njegovo delovanje in ugled.

In pokojnemu tovarišu Česniku gre polno priznanje kot borcu za vse pravice šole in učiteljskega stanu.

Rodil se je 13. novembra 1865. v Knežaku na Krasu kot sin preprostih kmetijskih staršev. Po domači osnovni šoli in nižji srednji šoli, je prestopil na ljubljansko učiteljsko, ki ga je dovršil 1884., star dvajset let.

Poln idealov, učiteljske stanovske zavesti in ljubezni do poklica, se je posvetil učiteljskemu stanu. Služboval je v Orehu pri Postojni, St. Vidu pri Vipavi, v Vipavi in v Zagorju pri Il. Bistrici, kjer si je izbral svojo življensko družico, ki mu je pa umrla še pred koncem svetovne vojne.

Po sedmih letih službe v navedenih krajih, je dobil mesto šolskega upravitelja v Predosljah pri Kranju. Že na prvih svojih službenih mestih je poleg vestnega vzgojnega dela v šoli pokazal veliko zanimanje in razumevanje za delo izven šole pri prosvetnih in gospodarskih ustanovah in se je že kot mlad učitelj začel udejstvovati pri učiteljskem društvu. Vendar se je njegovo obsežno delo na vseh popriščih napredka začelo šele v Pre-

na delo in pomagamo po naših močeh pri sreskih odborih našega združenja.

D. K.

Opomba uredništva: Priobčujemo dopis neokrnjen. Ne moremo sicer zanikati, da ni takih upraviteljev, kot jih opisuje tov. D. K., vendar lahko s mirno vestjo izjavljamo, da ogromna večina upraviteljev ni takih.

dosljal. Tu je z vnmom prijel za delo v okrajnem učiteljskem društvu za kranjski okraj. Ker je pri tem delu pokazal velike sposobnosti, je bil že l. 1896. izvoljen za tajnika Zaveze učiteljskih društev, katero mesto je zavzemal polnih 13 let in v tem času delal z vso vestnostjo, požrtvovalnostjo in natančnostjo za koristi šole in učiteljskega stanu. Poleg vsega tega je pa še vedno našel čas za marljivo obdelovanje šolskega vrta, za dajanje gospodarskih nasvetov ljudstvu v svojem službenem kraju, kakor tudi za stalno dopisovanje v »Učiteljskega tovariša« in »Popotnika«. V Predosljah je ostal nad deset let, nakar je dobil mesto nadučitelja v svoji rojstni vasi Knežaku. Tu je moral po starših prevzeti še obsežno kmetijo, ki ga pa ni ovirala pri njegovem šolskem in stanovskem delovanju. Narobe, še tembolj se je oprijel šolskega dela, a z delom na posestvu je postal vzor svojim soobčanom, ki jim je bil vedno tudi najboljši svetovalec. Zato so ga pa tudi cenili in izvolili za župana.

Kljub vsej zaposlenosti je posvetil tudi mnogo pažnje učiteljskemu društvu v okraju. Ni čuda, če je radi svoje kolegialnosti, vdanega tovarištva in ljubeznivega družabništva užival tudi med učiteljskim popolno zaupanje, ki se je kazalo tudi v tem, da ga je kot svojega zastopnika izvolilo v ondotni okrajni šolski svet. Z vso vnmom in neustrašenostjo je tu zagovarjal napredek šole in učiteljske pravice ter branil in zagovarjal tovariše pred morebitnim preganjanjem. Bil je kremenit in odločen značaj. To pa ni bilo nekaternikom v krajih, kjer je služboval, vseh, in pričeli so ga preganjati. Tik pred vojno je bil premeščen v Cerklje pri Krškem. Pa ni odnehal! Kot trdna kraška skala se je uprl in nazadnje tudi zmagal. Ostal je v svojem ljubljanskem Knežaku, a ob koncu vojne, po smrti svoje žene, je stopil v pokoj. Po vojni, ko se je moral pod silo razmer preseliti v Jugoslavijo, je bil tu reaktiviran ter je še tri leta služboval na Rakeku in v Planini. Po upokojitvi se je naselil v Ljubljani.

Kako je bil cenjen in spoštovan, je pokazal njegov pogrebni spoved, na katerem ga je spremljalo ogromno število njegovih znancev, prijateljev in stanovskih sotovarišev. Slovo sta vzela od njega pred hišo žalosti tovariš sreski šolski nadzornik v pok. Al. Urbančič v imenu primorskih rojakov društva »Šočec«, a ob odprtem grobu v imenu sotovarišev tov. Lovro Perko. Zbor starejših kolegov mu je zapel dve žalostinki.

Tovarišu Dragu Česniku te vrstice v hvalen spomin!

L. P.

Splošne vesti

DAJANJE NAGRADE ZA PREMEŠČANJE IN NAPREDOVANJE

Prosvetno ministrstvo je pod III Br. 61435 od 1. nov. 1939. izdalo naslednjo pomembno odločbo:

»Prosvetnemu ministrstvu je od več strani sporočeno, da poedini učitelji in učiteljice šol dajejo gotovim osebam in advokatskim pisarnam nagrade, da bi jim pri prosvetnem ministrstvu izposlovali premitivne na boljša mesta ali pa hitro napredovanje. Prosvetno ministrstvo pri premeščanju upošteva vsako stvarno potrebo, pri napredovanjih je pa merodajna rangna lista in pa razpoložljivi krediti. Zaradi tega so posredniki med učitelstvom in prosvetnim ministrstvom popolnoma nepotrebni.

Dajanje nagrad poedinim osebam in advokatskim pisarnam v svrhu posredovanja pri prosvetnem ministrstvu se bo smatralo kot podkupovanje. Zato bo vsak učitelj in učiteljica, ki bi se posluževal (-a) te poti za premitivne ali napredovanje, pozvan pred disciplinsko sodišče ter se bo proti njemu (njej) najstrože postopalo.

Jugoslovansko učiteljsko združenje pozdravlja gornji razpis prosvetnega ministrstva ter poziva članstvo, da pomaga pri zatiranju korupcije. Dajanje informacij in intervencije je Jugoslovansko učiteljsko združenje povelilo posebnim zanesljivim osebam in pravnim referentom, ki vrše svoje delo v mejah upravičenih potreb za članstvo brezplačno. Neupravičene potrebe je treba zatirati, ker se osebni interesi ne morejo in ne smejo upoštevati pred občinimi interesi. Naloga vseh ednic Jugoslovanskega učiteljskega združenja je, da delajo v zgoraj navedenem pravcu.

— V Zidanem mostu je prazno 1 učiteljsko mesto z lepo sobo v šoli.

— Kmetko-nadaljevalno šolstvo. Mariborski »Večernik« je nedavno objavil članek, v katerem se zavzema za čim večje število kmetko-nadaljevalnih šol v obmejnih pokrajinah in tudi v banskem svetu so se pred leti slišali glasovi, ki so zahtevali več nadaljevalnih šol v posameznih srezih. Dasi obstoja naše kmetko-nadaljevalno šolstvo šele 10 let, so navedeni pojavi sigurni znak, da je to izvenšolsko delo našlo ugoden odmev med prebivalstvom in mu je za razmah podano potrebno razpoloženje. Tudi pri oblasti ni ovir in po sigurnih informacijah so tudi na razpolago dovoljna sredstva za nadaljevanje dela na obstoječih in še za ustanovitev novih šol. Ovine ni torej nobene in je nadaljnji razmah odvisen le od iniciative učitelstva. Če nas oblast podpira in narod kliče, odzovimo se!

Razmere so mnoge tovariše prisilile, da započeta dela ne morejo nadaljevati. Stopimo na njihova mesta, četudi v drugih krajih! Apel se tiče vseh, predvsem tovarišev, ki so dovršili potrebne tečaje, pa z delom na terenu še niso pričeli, a tudi starih praktikov, ki se naj ozrejo po okoliših, ali ni že novega naraščaja za šolo. Bolj kakor kdaj je potrebno, da usmerimo misli naroda v smoteno gospodarsko delo in zagotovimo bodočnost. Direktni učiteljev kontakt z najboljšimi med kmetiskim naraščajem je zelo važen. M. V.

— Hospitacije na Državni poskusni ljudski šoli v Ljubljani. Kakor lansko leto, tako tudi letos sprejema Državna poskusna ljudska šola v Ljubljani od 1. novembra dalje hospitacije učitelstva. Lansko leto je hospitalo na šoli 676 učiteljev in učiteljic. Učitelstvo, ki bi rado hospitalo na šoli, naj vloži posamezno ali, kar je še boljše, v skupinah po več skupaj uradno prijavo na naslov »Državna poskusna ljudska šola Ljubljana-Beži grad. V prijavi naj navede svoje želje glede datuma in razredov, ki jih želi hospitalirati, nakar bo dobilo uradno obvestilo. Dan hospitacij ima učiteljsko pouka prost in se ne šteje v dopust.

— Popotnik št. 3.—4. (izide sredi decembra) bo strnjeno obravnaval nižje organizirano šolstvo v Sloveniji. Vsi objavljeni in naprošeni članki naj bodo v rokah urednika najpozneje 20. novembra 1939. Isto velja tudi za vse one številne sotrudnike, ki so se javili pred dnevi, ko je izšla 1.—2. številka. Onim, ki želijo »direktive«, bodi povedano, da naj s vobodno pišejo o svojih izkušnjah na enorazrednicah, dvorazrednicah ali trirazrednicah. Posnetki iz šolskega dela v težkih razmerah bodo posebno dobro došli.

Uredništvo.

— Vsem upraviteljem ljudskih, meščanskih in vodstvom kmetko-gospodinjstevskih nadaljevalnih šol nudi Sadržarsko in vrtnarsko društvo za razredno čtivo iz sadjarstva in vrtnarstva posamezne številke »Sadržarja in vrtnarja« po 25 par. Lahko pošljemo po 20 do 40 enakih števil. Sežite po dobrem čtivu, dokler je kaj zalogo.

— Prvi sprejem Slovenca na Viš. pedag. šolo v nadzorniški oddelek. Pred dnevi je prejel dekret o sprejemu na Višjo pedagoško šolo v Beogradu (oddelek za okr. šol. nadzornike) tov. Miloš Ledinek iz Tezna pri Mariboru. Njegov sprejem je bil v Beogradu odobren že 5. septembra t. l., vendar je prejel rešenje šele te dni. Tov. Ledinek je eden izmed naših najbolj agilnih pedagoških in stanovsko aktivnih delavcev. Letos je bil na banovinski

skupščini izvoljen tudi v sekcijijski upravni odbor. Želimo tov. Ledineku mnogo uspehov in mu čestitamo k sprejemu. Tako smemo upati, da se bo tudi pri nas v Sloveniji kader kvalificiranih okr. šol. nadzornikov kmalu povečal, kar bo nedvomno v prid razvoju in napredku slovenskega šolstva.

— Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi je naslov knjižice, ki poljudno razpravlja o vsem onem, kar bi moral znati o pasivni obrambi vsak državljan. Spisal jo je ing. Stanko Dimnik in založil Komite tehn. dela (Udr. jugoslov. inž., Kongresni trg 1). Stane v knjigarni Učit. ti-skarne 5 din, pri naročilu vsaj 10 komadov pri založniku pa po 4 din. Knjižica navaja poleg načinov in vrste letalskih napadov, navodil za enostavno ureditev zaklonišč tudi vse ono, kar je treba za lastno varnost in varnost družine pripraviti že takoj, kakor tudi one ukrepe, ki bi bili potrebni, ako bi nastopilo vojno stanje. Pismena navodila izpopolnjuje 16 zelo nazornih slik. Z ozirom na današnje nemirne in negotove čase bi bilo želeli, da bi krožila ta knjižica iz rok v roke, da bi nanjo opozarjali znance, da bi iz nje podajali navodila v šolah itd., da ne bi bili v primeru vojne morda tako nepripravljeni, kot se je to zgodilo v neki državi, ki jo je vojna zadel v pravkar potekajoči zgodovini.

Osebnne zadeve

—i Z odlokom prosvetnega ministra so premeščeni sledeči učitelji in učiteljice: Olga Madon iz Slane gore v Jevnico, Josip Mazaj iz Sv. Lovrenca v Prevalje, Danica Kranjc iz St. Daniela v Vuzenico, Marija Jereb iz Rajhenburga v Senovo.

—i Po službeni potrebi je premeščen Bogomir Jereb iz Prežganja v Senovo.

—i V državno službo sta bila sprejeta z ukazom z dne 10. oktobra 1939. kontraktualna učitelja: Logar Franc iz Radovice (VII. skupina) in Silič Justina iz Slov. Bistrice (VI./2 skupina).

—i Premeščene so učiteljice Bogumila Kipek iz Dolnjega Loga na Vransko, Olga Madon z Ilove gore v Jevnico, Valerija Zupan iz Stare Cerkve v Dolnji Log ter učitelj Alojz Markič iz Polhovega Gradca v Selce.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—i »Potreben bo nov kader učiteljev.« Pod tem naslovom prinaša »Večernik« od 10. novembra ugotovitve, ki jih je prinesel »Učiteljski tovariš« v svojem uvodniku od 5. oktobra pod naslovom »Misli ob novih namestitvah«.

—i »Jutro« od 7. novembra prinaša pod naslovom »Hrvatske šolske reforme« napovedi in informacije, ki jih napoveduje »Hrvatski dnevnik« glede prosvetne politike na Hrvatskem in pravi: Načrt za te reforme pripravlja predstojnik prosvetnega oddelka banske oblasti Skorjač. »Pred njim leže na mizi — pravi list — zbrana dela Antona Radića, kar dokazuje, da bodo reforme zelo globoke in daljnosežne. Sistem pouka v naših šolah je po večini nemški. Pri nas so enostavno naši pedagogi kar precepili tuje ideje na naše prilike. Tako smo stisnili naše narodno življenje v tuje kalupe. Dosedanja prosvetna politika na naših osnovnih šolah ni ustrezala potrebam našega ljudstva. Odslej bo zastrujal po vseh naših prosvetnih ustanovah od ljudske šole pa do vseučilišča nov duh, ki bo ustrezal idejam pokojnega ideologa hrvatskega kmetskega pokreta Antona Radića.« — O nameranih reformah objavlja »Hrvatski dnevnik« še te-le informacije: »Predvsem se bo pričela reforma na ljudskih šolah. Grafikoni o nepismenosti dokazujejo, da ni mogoče šablonizirati osnovnošolskega pouka. V bodoče ne bo mogel biti isti način pouka v srezih brez analfabetov in v srezih z velikim odstotkom nepismenih. Tako n. pr. bi se lahko spremenil način pouka v srezih z velikim odstotkom nepismenih tako, da bi otroci hodili v šolo vsak drugi dan, namesto vseh teden. Na ta način bi pridobili prostor in čas za pouk otrok, ki danes sploh nimajo prostora v šolah ter so obsojeni na nepismenost... Pripravlja se načrt za zidanje novih osnovnih šol. Sicer pa so naši travniki in gozdovi tudi učilnice, v katerih se lahko hrvatska deca mnogočesa nauči. Treba bo tudi reducirati število knjig za posamezne razrede osnovnih šol.

—i O otvoritvi sedme nove ljudske šole v škofjeloškem okraju piše »Jutro« od 10. novembra. Šola je kot trirazrednica odprta v Lučinah.

Naša gospodarska organizacija

TOVARIŠI — TOVARIŠICE — STARŠI!

»Samopomoč učiteljskih otrok« Vas ponovno opozarja na dolžnost do svojih otrok. Vaš sin (hčerka) je gotovo že star 3 leta, a nima še 18 let. Hitro ga tedaj prijavite v zavarovanje »Samopomoči učiteljskih otrok«. Prispevki so majhni in se plačujejo le v primeru smrti ali polnoletnosti.

Koliko plačam ob vstopu za vsakega otroka?

1. zadružni delež 10 din
2. prispevek za primer smrti ali polnoletnosti 10 „
3. upravnilno 10 „
4. pristopnino, ki se ravna po starosti prijavljenega otroka:
 - a) za 3. do 4. leta 10 „
 - b) za 5. do 6. leta 15 „
 - c) za 7. do 8. leta 30 „
 - d) za 9. do 10. leta 50 „
5. rezervno za podporo 5 „

Pozneje prispevate le za vsako odpravnino tolikokrat po 10 din, kolikor imate zavarovancev; ob novem letu pa plačate za vsakega otroka še 10 din upravnine in 5 din za rezervni sklad.

Primeri:

Otrok je star 4 leta:

Ob pristopu plačam 10 din + 10 din + 10 din + 10 din + 5 din = 45 din.
Ob novem letu plačam 10 din + 5 din = 15 din.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje: F. V. 1. Ali ima učiteljica, poročena z neučiteljem, pravico do stanarine in kuriva v času, ko je bil njen mož na orožnih vajah? Če pripada, ali je treba narediti prošnjo?

2. Zakaj so mi odtrgali za mesec november 70 din pri mesečnih prejemkih, drugim v isti skupini ničesar?

Odgovor! Ad 1. Vložite prošnjo po uradni poti na kralj. bansko upravo, prosv. oddelek, ki o tem odloči.

Ad 2. V duplikatu plač. seznama je bilo gotovo navedeno zakaj. Ako na si niste tega zabeležili, naj vpraša šolsko vodstvo ob predložitvi plač. seznamov, zakaj je bil odtegljaj.

—§ Vprašanje: Z. K. iz Kr.: Ali ima poročena učiteljica, katere mož je nezaposlen zaradi sedanja krize in živita v skupnem gospodinjstvu, pravico do stanarine in kuriva?

Odgovor: Ne!

—§ Pripravnik: D. K. 1. Ali so že dospel dekreti na kr. ban. upravo za one učitelje pripravnike, ki so napredovali v juliju t. l.? Vsi čakamo zelo težko nanje!

2. Kdaj nam mora kr. ban. uprava nakazati večje mesečne prejemke in zaostalo povišico, če pridejo dekreti pred 15. v mesecu ali po 15.?

Ali dobimo naslednji mesec že vse izplačano?

Ali moramo še kaj drugega poslati na kr. ban. upravo kot prepis dekreta?

Odgovor! Ad 1. Da! Ad 2. Ob prevedbi iz pripravniške v uradniško skupino se vedno izplačujejo zvišani prejemki po § 30./2 U. Z. od 1. dne prihodnjega meseca, ko je bil odlok podpisan, in to obenem z redno plačo za vse mesece nazaj po odbitki prvomesečnega poviška za pokojninski sklad.

—§ Ali sme sresko načelstvo odrediti, da moram pristopiti k Rdečemu križu, in naročiti, da se mi odtegne članarina od plače? — Na gornje vprašanje sporočamo, da je članstvo pri Rdečem križu kakor tudi pri vseh drugih društvih prostovoljno. K vstopu ne more nikogar nihče siliti, marveč mu lahko samo svetuje, oziroma pristop priporoča. Tudi ne more sresko načelstvo, brez pristanka prizadetih, odrediti, da se članarina odtegne od plače. Tako postopanje bi bilo protizakonito in prosimo, da nam take primere takoj prijavite.

Otrok je star 5 do 6 let:
Ob pristopu plačam 10 din + 10 din + 10 din + 15 din + 5 din = 50 din.
Ob novem letu plačam 10 din + 5 din = 15 din.

V slogi in skupni pomoči je naša rešitev v težkih trenutkih. Zato vabimo vse učitelje učiteljice starše, da prijavijo svoje otroke v zavarovanje. Prijavnice dobite pri poverjenikih naše zadrage, ki so pri sreskih učiteljskih društvih.

Šolski radio

—r VIII. Torek, 21. novembra: Mladina in časopis; g. Ljudevit Mrzel. Predavatelj se bo dotaknil vprašanja o vzgojnem pomenu dnevnega tiska za šolsko mladino v zvezi z vprašanjem sodobnega nazornega pouka, hkratu pa bo opozoril na smisel in pomen šolskih listov, kakršni so pri nas na mnogih večjih šolah v navadi.

Petek, 24. novembra: Nekaj dni med našimi izseljenci v Franciji; gđc. Julija Sušteršič. 1. Ko odhajajo naši rojaki za kruhom, 2. Štrubelj Lojze: V sivi daljavi. (Odlomek.) 3. V borbi za vsakdanji kruh. 4. Gustav Strniša: Izgnanec. (Recitacija.) 5. Nekaj dni med izseljenci v Franciji (v okolici mesta Metz v Lotaringiji). 6. J. Žvan: Materino pismo. (Recitacija.)

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 19. novembra, ob 17. uri predaval g. Emerik Šiftar: Važnost in oskrba gospodarskega inventarja.